

Asia: VN/22132/2020

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

Tulevaisuuden tasa-arvokysymykset

- 1. Tavoitteiden asettamiseksi on selonteossa tarkoitus käsitellä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä niiden ennakoitavissa olevia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Millaisia tulevaisuutta ennakoivia tasa-arvokysymyksiä tai ongelmia mielestänne pitäisi selonteossa painottaa? Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa ja perustelkaa enintään viisi selkeää kysymystä. Mikäli mahdollista, sijoittakaa ne teemaotsikoiden alle sopivaksi katsomaanne kohtaan. Teema-alueet on esitelty edellä.**

Työ ja elinkeino & koulutus ja tiede

- Työn murros: vaikutukset eri toimialoihin ja naisten ja miesten työhön sekä sitä kautta myös sukupuolten palkkaeroon (digitalisaation, automaation, robotisaation ja tekoälyn aiheuttamat työelämän muutokset, kuten työtehtävien sisältöjen muuttuminen, töiden katoaminen ja uusien syntyminen).
- Työmarkkinoiden jakautuneisuus eli segregatio: selvitetään perusteellisesti naisten ja miesten erilaisten suuntautumisvaihtoehtojen ja koulutuserojen vaikutuksia työmarkkinoiden toimintaan (työvoimapula vs. ylitarjonta tietyillä aloilla, mahdollisuudet palvella monimuotoista asiakaskuntaa, tulevaisuuden työelämässä tarvittava osaaminen ja sukupuolittuneet koulutusvalinnat). Esim. Pekka Laineen/TIKE tekemiä tutkimuksia voisi hyödyntää nykyistä paremmin.
- Koulutuksen ja työelämän tarpeiden kohtaaminen: selvitetään, miten subjektiiviset ja sukupuolittuneet koulutusvalinnat vaikuttavat tulevaisuuden työelämään, kun otetaan huomioon työtehtävissä ja niiden tarpeessa tapahtuvat muutokset (ts. kohdistetaan enemmän koulutusresursseja aloille, joilla ennakoitaan olevan tulevaisuudessa töitä, sekä pyritään vaikuttamaan siihen, että nuoret jakautuisivat tasaisemmin eri aloille)
- Miesten tasa-arvo-ongelmat: panostetaan nuorten miesten syrjäytymisen ehkäisemiseen sekä ikääntyneiden miesten pysymiseen työmarkkinoilla (ongelma erit. matalan koulutustason miehet).

Tasa-arvopoliittiset tavoitteet

2. Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa kunnianhimoisesti tasa-arvoa yhteiskunnassa ja nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen kansalliset pitkän ajan tasa-arvopoliittiset tavoitteet, jotka toteutuessaan veisivät Suomea tasa-arvoisemmaksi yhteiskunnaksi? Huomioikaa, että kysymys on tavoitteista, ei välineistä tai toimenpiteistä. Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa enintään viisi konkreettista, selkeää ja seurattavissa olevaa tavoitetta.

- Peilataan Suomen tasa-arvotilannetta nykyistä enemmän kansainväliseen kehitykseen hyödyntämällä erilaisia kansainvälisiä vertailuja ja mittaristoja (esim. WEF, YK, EU, PN). Jos vedetään johtopäätöksiä kansainvälisistä tilastoista, tarkastellaan niitä myös neutraalisti. Esimerkiksi sukupuolten palkkaerojen tarkastelussa EU-tasolla ymmärretään, mitä syitä voi olla sille, että maissa, joissa naisten työllisyysaste on matala, on Euroopan pienimmät palkkaerot.
- Pyritään vähentämään työmarkkinoiden jakautuneisuutta riittävän varhaisessa vaiheessa lisäämällä lasten ja nuorten työelämätietoutta (varhaiskasvatus ja alakoulu) ja avartamalla nuorten koulutus- ja uravalintoja. Hyödynnetään tässä myös työmarkkinoiden eri toimialaliittoja. Toimialaliitot tekevät paljon työtä lisätäkseen alojen houkuttelevuutta nuorten silmissä.
- Tarkastellaan ilmiöiden ja tilastotietojen taustalla olevaa dataa kriittisesti sekä pyritään selvittämään asioiden oikea nykytila ja vaikuttamaan tunnistettuihin aitoihin ongelmiin nykyistä tehokkaammin (esim. palkkaeron taustalla ei syrjintää vaan naisten ja miesten ala- ja tehtäväkohtaiset erilaiset valinnat). Tasa-arvokysymyksiin liittyy paljon asenteellisuutta. Tilastojen tarkastelu on tehtävä neutraalisti eikä tarkoitushakuisesti. Esimerkiksi raskaus- ja perhevapaasyrjinnän tilasta vedetään johtopäätöksiä tasa-arvovaltuutetulle tulevien ilmoitusten pohjalta, joka kertoo koetusta syrjinnästä eikä siitä, kuinka paljon syrjintää tosiasiallisesti on tapahtunut.
- Panostetaan miesten tasa-arvo-ongelmien syiden selvittämiseen ja nostetaan miesten tasa-arvo vahvemmin naisten tasa-arvokysymysten rinnalla. Tunnustetaan se, että miesten ja naisten tasa-arvohaasteet ovat erilaisia ja pureudutaan näiden syihin.
- Lisätään ministeriöiden (STM, TEM, OKM, VM, VNK) välistä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa tasa-arvokysymyksissä, siten, että voidaan muodostaa nykyistä kokonaisvaltaisempi kuva tasa-arvon tilasta yhteiskunnassa. Esimerkiksi TEM:n työelämätuntemus ja OKM:n osaaminen nuorten koulutusvalinnoista ja niiden syistä on aivan olennaista ja jäänyt liian vähälle huomiolle.

3. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen tasa-arvopoliittiset tavoitteet koskien Euroopan unionia ja kansainvälistä toimintaympäristöä? Täsmentäkää ja perustelkaa, mikäli mahdollista.

- Suomen pitäisi toimia myös EU:ssa aktiivisemmin puolustaen omia, kansallisia hyviä ratkaisujaan sekä subsidiariteettiperiaatetta. Suomen tulisi suhtautua komission toimivallan laajentamisyhteyksiin nykyistä kriittisemmin, kuten muut pohjoismaat Ruotsi ja Tanska tekevät. Tulee tunnustaa jäsenvaltioiden erilainen tasa-arvotilanne ja mahdollisuudet kansallisiin ratkaisuihin EU-lainsäädännön valmistelussa. Ei lisätä ja kiristetä EU-lainsäädäntöä vain sen takia, että Itä- tai Etelä-Euroopan maissa on ongelmia tasa-arvon ja nykyisten EU-säännösten täytäntöönpanon suhteen, vaan lisätään toimia asioiden kuntoon saattamiseen näissä maissa.

- Otetaan huomioon EU-jäsenvaltioiden yritysten asema globaalissa kilpailussa eikä huononnetta niiden asemaa suhteessa muihin maihin jäykistämällä työelämä- ja yrityslainsäädäntöä (ml. tasa-arvosäätely).
- Levitetään hyviä pohjoismaisia tasa-arvokäytäntöjä EU-tasolla vapaaehtoisuuteen perustuen.

Sukupuolten oikeudellinen asema

4. Lainsäädäntö on yksi merkittävä sukupuolten tasa-arvopolitiikan väline. Miten lainsäädäntöä tai yksilön oikeussuojaa pitäisi mielestänne kehittää sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi? Huomatkaa, että kysymys ei koske ainoastaan tasa-arvolakia.

-

5. Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan syrjinnän kohteeksi joutumista sukupuolen ja jonkin muun ominaisuuden perusteella. Se voi olla myös rakenteellista. Mitkä moniperusteisen syrjinnän kysymykset mielestänne pitäisi ehdottomasti käsitellä selonteossa?

-

Muut huomiot

6. Muuta mahdollisesti huomioitavaa selonteon valmistelussa?

-

Rauhamäki Tatu
Palvelualojen työnantajat PALTA ry - Yhteinen lausunto Kemianteollisuus ry:n kanssa